

Ramka ekspercka 21. Anna Wierzchowska-Szymanek: *Szkoła Dobrej Praktyki Doradztwa Zawodowego*

Anna Wierzchowska-Szymanek – psycholog, doradca zawodowy, specjalista I stopnia z zakresu poradnictwa zawodowego, nauczyciel dyplomowany

Absolwentka Uniwersytetu Jagiellońskiego, a następnie Podyplomowego Studium „Orientacja i poradnictwo zawodowe” (WSP Kraków). Posiada 35-letnie doświadczenie zawodowe w zakresie psychologii i doradztwa zawodowego w edukacji. Karierę zawodową związała głównie z instytucją poradni psychologiczno-pedagogicznej (PW-Z w Skarżysku – Kam, WPWZ w Radomiu, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 5 i Nr 3 w Radomiu), ale także – szkołami, z którymi współpracuje od lat (zwłaszcza PG w Rogolinie) jako specjalista (psycholog, doradca zawodowy) wspierający uczniów, rodziców i nauczycieli. Pasjonuje ją projektowanie przyszłości edukacyjno-zawodowej, wspieranie młodzieży w decyzjach o wyborze ścieżki kariery oraz pomoc metodyczna dla osób zaangażowanych w procesy profesjonalnego lub nieprofesjonalnego (w przypadku rodziców) doradztwa zawodowego. W swoim dorobku zawodowym posiada liczne artykuły, publikacje i opracowania metodyczne z zakresu poradnictwa zawodowego w poradni psychologiczno-pedagogicznej i szkole. Autorka dwóch „Teczek Informacji o Zawodzie” z pierwszej edycji nowatorskich zbiorów informacji zawodowej (KUP, 1996); opisała zawody: garbarz, tokarz. Recenzent książki „Zawody szkolnictwa zawodowego. Vademecum informacyjne doradcy zawodowego” (Wyd. MEN, 2005); konsultant standardu dla zawodu doradca zawodowy oraz standardów usług doradztwa zawodowego w edukacji. Pomysłodawca i organizator radomskiej Szkoły Dobrej Praktyki Doradztwa Zawodowego (2003-2005). Dzieląc się wiedzą i doświadczeniem zawodowym podejmuje się roli wykładowcy na studiach podyplomowych dla doradców zawodowych (m.in. na KUL) oraz kursach i szkoleniach osób dorosłych z zakresu: doradztwa zawodowego, psychologii i pedagogiki pracy. Uczestnicząc w projektach EFS stale rozwija kompetencje trenerskie (szkoleniowe, doradcze, psychologiczne). Prowadzi otwarte wykłady dla młodzieży przy okazji Ogólnopolskich Targów Szkół Wyższych w Radomiu. Jest członkiem założycielskim Stowarzyszenia Doradców Szkolnych i Zawodowych RP (od 1991 r.); w 2009 r. z pozycji członka zarządu SDSiZ RP współtworzyła koncepcję I Ogólnopolskiego Tygodnia Kariery. Poprzez pracę związkową (Związek Nauczycielstwa Polskiego), m. in. w Sekcji Poradnictwa i Pomocy P-P przy ZG ZNP aktywnie zabiegała o wprowadzenie systemowego doradztwa zawodowego do szkół oraz zatrudnianie doradców zawodowych w poradniach i placówkach oświatowych. Od lat podejmuje starania na rzecz równoważenia standardów pracy doradców zawodowych w resortach edukacji i pracy oraz rozwoju partnerstwa dla doradztwa zawodowego w środowisku lokalnym i ogólnopolskim.

Szkoła Dobrej Praktyki Doradztwa Zawodowego

Kiedy jesienią 2003 roku powstawała idea Szkoły Dobrej Praktyki Doradztwa Zawodowego (SDPDZ) była to wizja skromnych, comiesięcznych spotkań osób zainteresowanych doradstwem zawodowym ze środowiska szkolnego i poradnianego.

U podstaw idei SDPDZ leżało przekonanie, że warto byłoby spotykać się regularnie, wymieniać doświadczenia, materiały i informacje, uporządkować, czy odświeżyć warsztat, rozpoznać siły i środki, podglądać dobre przykłady i ... zrobić krok do przodu, korzystając z otwartych drzwi, bo otworzył je ktoś wcześniej. Także, a może nawet przede wszystkim – zrewidować dotychczasowy styl orientacji i poradnictwa zawodowego, bowiem transformacja, złożoność zmian i galopujące przyśpieszenie obserwowane w tym obszarze wymusza, z jednej strony – konieczność nadążania za tempem, ale z drugiej – stwarza szansę korzystania z dobrodziejstwa nowoczesności i postępu.

Idea Szkolnych Ośrodków Kariery – drugi tor planu rozwoju doradztwa zawodowego w edukacji (pierwszy – to przygotowanie merytoryczne i legislacyjne dla projektu Szkolny

doradca zawodowy ze strony MENiS i KOWEziU) przyjęła się zadziwiająco szybko na gruncie oświatowym. Znakomity pomysł zaowocował casusem – najpierw opieką merytoryczną sieci Wojewódzkich Urzędów Pracy, a potem – zarządzaniem finansowym i wsparciem merytorycznym ze strony Ochotniczych Hufców Pracy. Promocji i wsparcia dla SzOK zbyt późno, w moim przekonaniu – podjęła się oświata (realizuje je głównie Wydział Poradnictwa Zawodowego Krajowego Ośrodka Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej), bowiem wcześniej resort pracy w przeciągu 2-ech lat, za sprawą grantów dla Szkolnych Ośrodków Kariery – dokonał w polskich szkołach prawdziwej rewolucji, nie czekając na działania i ruch po stronie edukacji. Dowodem na to, jak szybko i sprawnie można zdiagnozować potrzeby doradztwa w edukacji, a na jej gruncie rozwinać inicjatywy z wykorzystaniem środków unijnych jest sieć Mobilnych Centrów Informacji Zawodowej OHP, które stanowią mając zaplecze dla SzOKów – ale (i to kolejny ewenement) – w resorcie pracy a nie resorcie edukacji.

Mnożące się jak grzyby po deszczu SzOKi, wcześniej inspirowane przez czasopismo Perspektywy do zabiegania o certyfikaty, wyrosły także na gruncie radomskim. Ich pionierskie doświadczenia w przygotowaniu pierwszych projektów grantowych na SzOK stały się inspiracją do programu SDPDZ, zwłaszcza, iż ze strony poradni otrzymały w tym trudnym zadaniu merytoryczne i metodyczne wsparcie. Podkreślić należy, że nie byłoby to możliwe, gdyby nie pomoc Fundacji Realizacji Programów Społecznych i Instytutu Rozwoju Kariery w Warszawie (Przekształconego później w Narodowe Forum Doradztwa Kariery).

Dzisiaj można powiedzieć, że Szkoła Dobrej Praktyki Doradztwa Zawodowego stała się w regionie radomskim pierwszym ośrodkiem, zarówno przykładem tego, jak zorganizować SzOK w mieście czy na wsi, jak i przykładem przygotowania projektów do kolejnych edycji grantów. SDPDZ stała się także pierwszym forum o zasięgu regionalnym dla promocji wzorcowych SzOKów (ZSTechnicznych w Radomiu, Gimnazjum w Gniewoszowie) czy wdrażanych koncepcji wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego (ZST Radom, PG 2 Radom, PG Gniewoszów).

Radom cieszy się od lat dobrym dorobkiem i tradycjami profesjonalnie prowadzonego doradztwa zawodowego tak w resorcie edukacji, jak i w resorcie pracy. Z dumą możemy powiedzieć o znakomitej współpracy z instytucjami służb zatrudnienia i licznych wspólnych przedsięwzięciach, co jest przyczynkiem do przepływu/dopelniania się doświadczeń między obydwoma obszarami doradztwa. O ile w służbach zatrudnienia i instytucjach podległych Ministerstwu Pracy wypracowano kaskadowy system szkoleń, zasady i procedury dystrybucji czy wdrażania metod, przewidziano zaplecze do tworzenia materiałów metodycznych i wyposażenia warsztatu, co jest dorobkiem Centrum Metodycznego Informacji i Poradnictwa Zawodowego byłego Krajowego Urzędu Pracy (Centrum zlikwidowano w 2002 roku) lub Centrum Metodycznego dla MCIZ struktur OHP (działa od roku) o tyle w resorcie edukacji doradcy zawodowi często muszą radzić sobie sami. Jest to przyczynkiem do tworzenia własnych, autorskich metod i opracowań, stale doskonalonych czy modyfikowanych przez doświadczenie.

Szkoła Dobrych Praktyk Doradztwa Zawodowego była znakomitą okazją, by stworzone na potrzeby doradztwa, zweryfikowane w praktyce, indywidualnie stosowane, acz niedostępne szerokiemu ogółowi interesujące metody i formy – wyłowić, zaprezentować i rozpowszechnić. Prezentacja własnych osiągnięć na forum jest zawsze trudna, bowiem podlega obiektywnej ocenie i wartościowaniu, z drugiej strony jednak zawsze stanowi, poza upublicznieniem, okazję do ujawnienia, czy wręcz – zabezpieczenia praw autorskich. Jest szansą na promocję i rekomendację.

Mimo amatorskiego charakteru, czasem niepełnej poprawności pod względem metodycznym, ponawiane wysiłki tworzenia własnych scenariuszy, opracowań, informatorów, przewodników, programów, projektów, multimediiów wspomagających warsztat doradcy zawodowego okazywały się wartościowe, gdyż trafiały w zidentyfikowane praktyką potrzeby. Dobre praktyki – to także przedsięwzięcia, imprezy, działania zakończone sukcesem, o których warto powiedzieć, poddać analizie/dyskusji, podsumować, wskazać wady i zalety. Dobrą praktyką, jak się okazuje – jest dzielenie się pomysłami, sądami, informacjami choćby nawet po to, by uzyskać informację zwrotną, lub wywołać burzę mózgow. W każdym z powyższych

przypadków – dobre przykłady, będące owocem kreatywnego podejścia do profesji doradcy zawodowego miały, dzięki Szkole – szansę ożywienia, odświeżenia, modyfikacji, czy wariacji, o upowszechnieniu nie wspominając. Dziś autorskie materiały, inicjatywy, pomysły, prezentowane lub przekazane dla uczestników SDPDZ – krążą nie tylko w środowisku radomskich doradców. Spotkamy je w całej Polsce, choć może już pod innym tytułem lub nazwiskiem. Doczekały się kolejnych przeróbek, aktualizacji, udoskonalonych wersji. Żyją.

Profesjonalizm i dobre tradycje lokalnego doradztwa zawodowego oraz znakomita współpraca między placówkami i instytucjami nie tylko w obrębie edukacji, ale także między resortami oświaty, pracy i nauki napawa optymizmem, że można zrealizować ważne cele społeczne, między innymi poprzez wspólne inicjatywy i przedsięwzięcia, takie jak: 1 – Gieldy Szkół i Zawodów (pierwszą Gieldę w Radomiu, w 1986 roku zorganizowała we współpracy z urzędami pracy Wojewódzka Poradnia Wychowawczo – Zawodowa); 2 – Targi Pracy (WUP – Filia Radom i uczelnie wyższe); 3 – Targi Zawodów (PP-P 3 Radom i Gimnazjum Nr 10); 4 – Wiosna Absolwentka (WUP, uczelnie wyższe, PP-P 3), Towarzystwo Altum; 5 – Konferencje, np. Nowe wyzwania edukacji (2003), Książka z pomocą dla doradcy zawodowego (2003), Perspektywy dla doradztwa zawodowego – wymiar lokalny i globalny (2005); 6 – Współpraca w kształceniu doradców zawodowych na studiach podyplomowych i kursach; 7 – Udział we wspólnych projektach (np. opracowanie standardu dla zawodu: doradca zawodowy); 8 – Tworzenie lobby dla doradztwa zawodowego podejmowane lokalnie wspólnymi wysiłkami: WUP – Filii w Radomiu, PP-P 3 w Radomiu, MCIZ OHP w Radomiu, Instytutu Technologii Eksploatacji w Radomiu; 9 – Porozumienie, współdziałanie i wymiana metodyczna z Mobilnym Centrum Informacji Zawodowej OHP – nowym partnerem merytorycznym (od jesieni 2004 r.). Należy podkreślić, że lokalne zaplecze naukowe, wsparcie merytoryczne, metodyczne i organizacyjne w licznych przedsięwzięciach, radomskie doradztwo zawodowe zawdzięcza w dużej mierze Instytutowi Technologii Eksploatacji – obecnie: ITeE – PIB (tu wydawana jest *Pedagogika Pracy, Edukacja Ustawiczna Dorosłych*, seria zeszytów informacyjno-metodycznych dla doradców zawodowych KUP/MGiP oraz liczne publikacje z obszaru poradnictwa i orientacji zawodowej).

Nie sposób również pominąć znaczącej, dla rozwoju radomskiego doradztwa zawodowego, roli dwu organizacji pozarządowych: Stowarzyszenia Doradców Szkolnych i Zawodowych RP oraz Instytutu Rozwoju Kariery (później Narodowego Forum Doradztwa Kariery), których zewnętrzne wsparcie (aktywny udział liderów w/w stowarzyszeń oraz ich członków – autorytetów w dziedzinie poradnictwa zawodowego w realizacji przedsięwzięć SDPDZ, rola opinio-twórcza dla wzmocnienia rangi podejmowanych działań na gruncie radomskim) – ugruntowało, w świadomości nie tylko lokalnych decydentów – poczucie słusznego kierunku zmian.

Wierzchowska-Szymanek, A. (2005). *Szkoła Dobrej Praktyki Doradztwa Zawodowego. Doświadczenia radomskie*. W: *Pedagogika Pracy nr 47*. Radom: ITeE – PIB.
SzOK. Szkolne Ośrodki Kariery. (2003). Warszawa: WUP w Warszawie – IE, *Perspektywy*.